

Johdatus Vanhaan testamenttiin Aabraham, osa 3

Syksy 2024
Antti Pohjolainen

Sisällysluettelo

1	TAUSTAA	2
2	ISMAELIN SYNTYMÄ.....	2
3	SODOMA JA GOMORRA	7
4	IISAKIN SYNTYMÄ	11
5	IISAKIN UHRAAMINEN	13
6	SAARAN KUOLEMA	17

Nämä muistiinpanot on tehty käyttäen Kirkkoraamattua vuodelta 1933/1938.

Merkintä N1860/S2041 tarkoittaa Novum sananumeroa 1860 / Strong's numeroa 2041.

Novum on viisi osainen Uusi testamentti selityksin kirjasarja, julkaisijana Raamatun Tietokirja vuodelta 1980.

Kreikan tai hebrean kieliset sanat on kirjoitettu lihavoituna ja kursiivilla, esim **ergon**.

Jakeisiin tehdyt lisäykset ja selvennykset, jotka eivät ole alkuperäisessä tekstissä, on merkitty hakasulkeilla [].

Käytetyimpiä lyhenteitä:

- UT tai Ut – Uusi testamentti
- VT tai Vt – Vanha testamentti
- Ap.t. – Apostolien Teot
- Ilm. k. - Ilmestyskirja

1 Taustaa

Tämä on neljäs osa Vanhan testamentin opetussarjasta. Ensimmäinen osa on nimeltään ”Johdanto Vanhaan testamenttiin”, seuraavat osat ovat ”Aabraham – osa 1” ja ”Aabraham – osa 2”. Nyt luet osaa ”Aabraham – osa 3”.

Johdatus Vanhaan testamenttiin on tehty syksyllä 2024 ja sarjaan lisätään uusia osia myös vuonna 2025. Opetussarja koostuu useista eri tallennetuista opetuksista ja niitä tukevasta luentomateriaalista. Materiaalista on poistettu kartat, sillä tekijänoikeudet eivät sallineet niiden julkaisua osana tätä materiaalia.

Opetussarjan tavoitteena on antaa opiskelijalle riittävästi ymmärrystä omatoimiseen Raamatun lukemiseen. Tämän vuoksi opetukset pyrkivät keskittymään vain tärkeimpiin kokonaisuuksiin.

2 Ismaelin syntymä

1. Mooses 16:1-16

1. Saarai, Abramin vaimo, ei synnyttänyt hänelle lasta. Mutta Saarailla oli egyptiläinen orjatar, jonka nimi oli Haagar.
2. Ja Saarai sanoi Abramille: "Katso, Herra on sulkenut minut synnyttämästä; yhdy siis minun orjattareeni, ehkä minä saisin lapsia hänestä". Ja Abram kuuli Saaraita.

Saarain ehdotus perustuu sumerilaiseen (mesopotamialaiseen) lakiin¹ (Aabraham oli kotoisin Uurin kaupungista, joka siis sijaitsee Mesopotamiassa).

Vastaava käytäntö nähdään myöhemmin myös Aabrahamin pojanpojan Jaakobin toimesta. Mesopotamialaisen lain mukaan, mikäli vaimo ei saanut lapsia, niitä voitiin hankkia orjattaren kautta.

3. Ja Saarai, Abramin vaimo, otti egyptiläisen orjattarensa Haagarin, sitten kuin Abram oli asunut kymmenen vuotta Kanaanin maassa, ja antoi hänet miehellensä Abramille vaimoksi.
4. Ja hän yhtyi Haagariin, ja Haagar tuli raskaaksi. Kun hän huomasi olevansa raskaana, tuli hänen emäntänsä halvaksi hänen silmissään.

Vastaavaan käytökseen törmätään myöhemmin, ainakin Jaakobin vaimon Leean sekä Elkanan vaimon Hannan kohdalla. Lasten saaminen oli aikoinaan kaikissa (?) kulttuureissa äärimmäisen tärkeää. Vanhan testamentin aikana lapsettomuutta pidettiin merkinä Jumalan kirouksesta.

5. Silloin Saarai sanoi Abramille: "Minun kärsimäni vääräys kohdatkoon sinua; minä annoin orjattareni sinun syyliisi, mutta kun hän huomasi olevansa

¹ Lähde: The New Manners & Customs of Bible Times, Ralph Gower, 2005

raskaana, tulin minä halvaksi hänen silmissään. Herra tuomitkoon meidän välillämme, minun ja sinun."

6. Abram sanoi Saaraille: "Katso, orjattaresi on sinun vallassasi, tee hänelle, mitä tahdot". Niin Saarai kuritti häntä, ja hän pakeni hänen luotaan.

7. Ja Herran enkeli tapasi hänet vesilähteeltä erämaassa, sen lähteen luota, joka on Suurin tien varressa.

8. Ja hän sanoi: "Haagar, Saaran orjatar, mistä tulet ja mihin menet?" Hän vastasi: "Olen paossa emäntääni Saaraita".

9. Ja Herran enkeli sanoi hänelle: "Palaa emäntäsi tykö ja nöyryy hänen kätensä alle".

10. Ja Herran enkeli sanoi hänelle: "Minä teen sinun jälkeläistesi luvun niin suureksi, ettei heitä voida lukea heidän paljoutensa tähden".

11. Vielä Herran enkeli puhui hänelle: "Katso, sinä olet raskaana ja synnytät pojan ja kutsut hänet Ismaeliksi, sillä Herra on kuullut sinun hätäsi.

12. Hänestä tulee mies kuin villiaasi: hänen kätensä on kaikkia vastaan, ja kaikkien käsi on häntä vastaan, ja hän on kaikkien veljiensä niskassa."

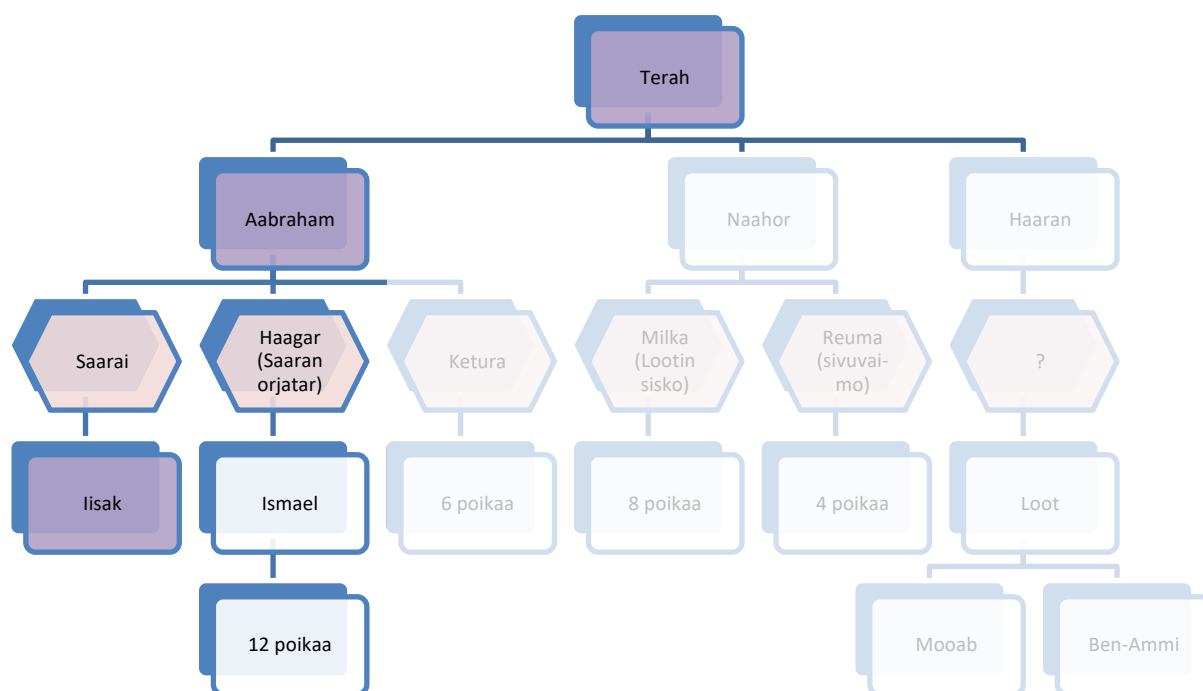
13. Ja Haagar nimitti Herraa, joka oli häntä puhutellut, nimellä: "Sinä olet ilmestyksen Jumala". Sillä hän sanoi: "Olenko minä tässä vilaukselta saanut nähdä hänet, joka minut näkee?"

14. Sentähden kutsutaan kaivoa nimellä Lahai-Roin kaivo; se on Kaadeksen ja Beredin välillä.

15. Ja Haagar synnytti Abramille pojan, ja Abram antoi pojallensa, jonka Haagar oli hänelle synnyttänyt, nimen Ismael.

16. Ja Abram oli kahdeksankymmenen kuuden vuoden vanha, kun Haagar synnytti hänelle Ismaelin.

Iisak syntyy, kun Aabraham on 100 vuotias, eli vasta neljäntoista vuoden kuluttua.



1. Mooses 17:1-16

1. Kun Abram oli yhdeksänkymmenen yhdeksän vuoden vanha, ilmestyi Herra hänelle ja sanoi hänelle: "Minä olen Jumala, Kaikkivaltias; vaella minun edessäni ja ole nuhteeton.
2. Ja minä teen liittoni meidän välillemme, minun ja sinun, ja lisään sinut ylen runsaasti."
3. Ja Abram lankesi kasvoilleen, ja Jumala puhui hänelle sanoen:
4. "Katso, tämä on minun liittoni sinun kanssasi: sinusta tulee kansojen paljouden isä.
5. Niin älköön sinua enää kutsuttako Abramiksi, vaan nimesi olkoon Aabraham, sillä minä teen sinusta kansojen paljouden isän.

Ison Raamatun tietosanakirjan mukaan Abram merkitsee ”korkea isä” tai ”isä on korkea”. Aapeli Saarisalon Raamatun sanankirjan mukaan Abram merkitsee ”Isä (jumalallinen arvonimi) on korotettu”. Aabraham merkitsee ”monien isä” (Iso Raamatun tietosanakirja) tai ”Kansan paljouden isä” (Raamatun sanakirja).

6. Minä teen sinut sangen hedelmälliseksi ja annan sinusta tulla kansoja, ja sinusta on polveutuva kuninkaita.
7. Ja minä teen liiton sinun kanssasi ja sinun jälkeläistesi kanssa, sukupolvesta sukupolveen, iankaikkisen liiton, ollakseni sinun ja sinun jälkeläistesi Jumala,
8. ja minä annan sinulle ja sinun jälkeläisillesi sen maan, jossa sinä muukalaisena asut, koko Kanaanin maan, ikuisesti omaisuudeksi; ja minä olen heidän Jumalansa."
9. Ja Jumala sanoi Aabrahamille: "Mutta sinä pidä minun liittoni, sinä ja sinun jälkeläisesi, sukupolvesta sukupolveen.
10. Ja tämä on minun liittoni sinun ja sinun jälkeläistesi kanssa; pitääkää se: ympärileikatkaa jokainen miehenpuoli keskuudessanne.
11. Ympärileikatkaa esinahkanne liha, ja se olkoon liiton merkki meidän välillämme, minun ja teidän.
12. Sukupolvesta sukupolveen ympärileikattakoon jokainen poikalapsi teidän keskuudessanne kahdeksan päivän vanhana, niin hyvin kotona syntynyt palvelija kuin muukalaiselta, keneltä tahansa, rahalla ostettu, joka ei ole sinun jälkeläisiäsi.
13. Ympärileikattakoon sekä kotonasi syntynyt että rahalla ostamasi; ja niin minun liittoni on oleva merkitty teidän lihaanne iankaikkiseksi liitoksi.
14. Mutta ympärileikkaamaton miehenpuoli, jonka esinahan liha ei ole ympärileikattu, hävitettäköön kansastansa; hän on rikkonut minun liittoni."
15. Ja Jumala sanoi Aabrahamille: "Älä kutsu vaimoasi Saaraita enää Saaraiksi, vaan Saara olkoon hänen nimensä.
16. Ja minä siunaan häntä ja annan hänestäkin sinulle pojan; niin, minä siunaan häntä, ja hänestä tulee kansakuntia, polveutuu kansojen kuninkaita."
17. Aabraham lankesi kasvoillensa ja naurahti, sillä hän ajatteli sydämessään: "Voiko satavuotiaalle syntyä poika, ja voiko Saara, joka on yhdeksänkymmenen vuoden vanha, vielä synnyttää?"

18. Ja Aabraham sanoi Jumalalle: "Kunpa edes Ismael saisi elää sinun edessäsi!"
19. Niin Jumala sanoi: "Totisesti, sinun vaimosi Saara synnyttää sinulle pojan, ja sinun on pantava hänen nimekseen lisak, ja minä teen liittoni hänen kanssaan iankaikkiseksi liitoksi hänen jälkeläisillensä.
20. Mutta myös Ismaelistä minä olen kuullut sinun rukouksesi; katso, minä siunaan häntä ja teen hänet hedelmälliseksi ja annan hänen lisääntyä ylen runsaasti. Hänestä on polveutuva kaksitoista ruhtinasta, ja minä teen hänestä suuren kansan.
21. Mutta liittoni minä teen lisäkin kanssa, jonka Saara sinulle synnyttää tähän aikaan tulevana vuonna."
22. Kun Jumala oli lakannut puhumasta Aabrahamin kanssa, kohosi hän ylös hänen luotansa.
23. Ja Aabraham otti poikansa Ismaelin sekä kaikki kotona syntyneet ja kaikki rahalla ostamansa palvelijat, kaikki Aabrahamin perheen miehenpuolet, ja ympärileikkasi sinä samana päivänä heidän esinahkansa lihan, niinkuin Jumala oli hänelle sanonut.
24. Aabraham oli yhdeksänkymmenen yhdeksän vuoden vanha, kun hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.
25. Ja hänen poikansa Ismael oli kolmentoista vuoden vanha, kun hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.
26. Aabraham ja hänen poikansa Ismael ympärileikattiin sinä samana päivänä;
27. ja kaikki hänen perheensä miehet, sekä kotona syntyneet että muukalaisilta rahalla ostetut, ympärileikattiin hänen kanssaan.

1. Mooses 18:1-31

1. Ja Herra ilmestyi hänelle Mamren tammistossa, jossa hän istui telttamajansa ovella päivän ollessa palavimmillaan.
2. Kun hän nosti silmänsä ja katseli, niin katso, kolme miestä seisoivat hänen edessään; nähdessään heidät hän riensi heitä vastaan majan ovelta ja kumartui maahan
3. ja sanoi: "Herrani, jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, älä mene palvelijasi ohitse.
4. Sallikaa tuoda vähän vettä pestäksenne jalkanne ja levätkää puun siimeksessä.
5. Minä tuon palasen leipää virkistääksenne itseänne, ennenkuin jatkatte matkaanne, sillä kaiketi sitä varten olette poikenneet palvelijanne luo." He sanoivat: "Tee, niinkuin olet puhunut".
6. Ja Aabraham kiiruhti majaan Saaran tykö ja sanoi: "Hae joutuin kolme vakallista lestyä jauhoja, sotke ja leivo kaltaisia".
7. Sitten Aabraham riensi karjaan, otti nuoren ja kauniin vasikan ja antoi palvelijalle, joka ryhtyi nopeasti sitä valmistamaan.
8. Ja hän otti voita ja maitoa sekä vasikan, jonka hän oli valmistuttanut, ja pani ne heidän eteensä; itse hän seisoivat heidän luonansa puun alla sillä aikaa, kuin he söivät.

9. Ja he kysyivät häneltä: "Missä vaimosi Saara on?" Hän vastasi: "Tuolla majassa".
10. Ja hän sanoi: "Minä palaan luoksesi tulevana vuonna tähän aikaan, ja katso, vaimollasi Saaralla on silloin oleva poika". Mutta Saara kuunteli majan ovella hänen takanansa.
11. Mutta Aabraham ja Saara olivat iäkkäät, eikä Saaran enää ollut, niinkuin naisten tavallisesti on.
12. Sentähden Saara naurahti itseksensä ja ajatteli: "Heräisikö minussa, näin kuihduttuani, vielä halu? Ja myös minun herrani on vanha."
13. Mutta Herra sanoi Aabrahamille: "Miksi Saara nauroi ajatellen: 'Synnyttäisinkö minä todella, minä, joka olen näin vanha?'"
14. Onko mikään Herralle mahdotonta? Tähän aikaan minä palaan luoksesi tulevana vuonna, ja Saaralla on silloin poika."
15. Ja Saara kielsi sanoen: "En minä nauranut"; sillä hän pelkäsi. Mutta hän sanoi: "Ei ole niin; sinä nauroit".
16. Silloin miehet nousivat siitä ja kääntyivät Sodomaan päin, ja Aabraham kulki heidän kanssaan saattaaksensa heitä.
17. Ja Herra sanoi: "Salaisinko minä Aabrahamilta, mitä olen tekevä?"
18. Onhan Aabrahamista tuleva suuri ja väkevä kansa, ja kaikki kansakunnat maan päällä tulevat hänessä siunatuiksi.
19. Sillä minä olen valinnut hänet, että hän käskisi lapsiansa ja perhettänsä, joka jää hänen jälkeensä, noudattamaan Herran tietä ja tekemään sitä, mikä vanhurskaus ja oikeus on, jotta Herra antaisi Aabrahamille tapahtua, mitä hän on hänelle luvannut."
20. Niin Herra sanoi: "Valitushuuto Sodoman ja Gomorran tähden on suuri, ja heidän syntinsä ovat ylen raskaat.
21. Sentähden minä menen alas katsomaan, ovatko he todella tehneet kaiken sen, josta huuto on minun eteeni tullut, vai eivätkö; minä tahdon sen tietää."
22. Ja miehet kääntyivät sieltä ja kulkivat Sodomaan päin, mutta Aabraham jäi vielä seisomaan Herran eteen.
23. Ja Aabraham lähestyi häntä ja sanoi: "Aiotko siis hukuttaa vanhurskaan yhdessä jumalattoman kanssa?"
24. Entä jos kaupungissa on viisikymmentä vanhurskasta; aiotko hukuttaa heidät etkä säästä paikkaa siellä olevain viidenkymmenen vanhurskaan tähden?"
25. Pois se, että sinä näin tekisit: surmaisit vanhurskaan yhdessä jumalattoman kanssa, niin että vanhurskaan kävisi samoin kuin jumalattoman! Pois se sinusta! Eikö kaiken maan tuomari tekisi oikeutta?"
26. Ja Herra sanoi: "Jos löydän Sodoman kaupungista viisikymmentä vanhurskasta, niin minä heidän tähtensä säästän koko paikan".
27. Aabraham vastasi ja sanoi: "Katso, olen rohjennut puhua Herralleni, vaikka olen tomu ja tuhka.
28. Entä jos viidestäkymmenestä vanhurskaasta puuttuu viisi; hävitätkö viiden tähden koko kaupungin?" Hän sanoi: "En hävitä, jos löydän sieltä neljäkymmentä viisi".

29. Ja hän puhui vielä hänelle sanoen: "Entä jos siellä on neljäkymmentä?" Hän vastasi: "Niiden neljäkymmenen tähden jätän sen tekemättä".
30. Aabraham sanoi: "Älköön Herrani vihastuko, että vielä puhun. Entä jos siellä on kolmekymmentä?" Hän vastasi: "En tee sitä, jos löydän sieltä kolmekymmentä".
31. Mutta hän sanoi: "Katso, minä olen rojhennut puhua Herralleni. Entä jos siellä on kaksikymmentä?" Hän vastasi: "Niiden kahdenkymmenen tähden jätän hävittämättä".
32. Ja hän sanoi: "Älköön Herrani vihastuko, että puhun vielä tämän ainoan kerran. Entä jos siellä on kymmenen?" Hän vastasi: "Niiden kymmenen tähden jätän hävittämättä".
33. Ja Herra lähti pois, sen jälkeen kuin hän oli lakannut puhumasta Aabrahamin kanssa, ja Aabraham palasi kotiinsa.

3 Sodoma ja Gomorra

1. Mooses 19:1

1. Ja ne kaksi enkeliä tulivat Sodomaan illalla, ja Loot istui Sodoman portissa; ja nähtyänsä heidät Loot nousi heitä vastaan ja kumartui maahan kasvoillensa.
2. Ja hän sanoi: "Oi herrani, poiketkaa palvelijanne taloon yöksi ja peskää jalkanne! Aamulla varhain voitte jatkaa matkaanne." He sanoivat: "Emme, vaan me jäämme yöksi taivasalle."
3. Mutta hän pyysi heitä pyytämällä, ja he poikkesivat hänen luoksensa ja tulivat hänen taloonsa. Ja hän valmisti heille aterian ja leipoi happamattomia leipiä, ja he söivät.
4. Ennenkuin he olivat laskeutuneet levolle, piirittivät kaupungin miehet, sodomalaiset, sekä nuoret että vanhat, koko kansa kaikkialta, talon.
5. Ja he huusivat Lootia sanoen hänelle: "Missä ne miehet ovat, jotka tulivat luoksesi yöllä? Tuo heidät tänne meidän luoksemme, ryhtyäksemme heihin."
6. Silloin Loot meni ulos heidän luokseen portille ja sulki oven jälkeensä
7. ja sanoi: "Älkää, veljeni, tehkö niin pahoin.

Sodomassa asuvat olivat kanaanilaisia – he eivät olleet veljiä. Kyseessä on kohtelias puhetapa yrittää estää ”pahoin” tekeminen.

8. Katsokaa, minulla on kaksi tytärtä, jotka eivät vielä miehestä tiedä. Ne minä tuon teille, tehkää heille, mitä tahdotte. Älkää vain tehkö näille miehille mitään pahaa, sillä he ovat tulleet minun kattoni suojaan."

Meidän kulttuurissamme tämä on täysin käsittämätöntä eikä vastaavaa sanottaisi missään tapauksessa. Siinä kulttuurissa, mikäli vieras oli otettu ”katon suojaan”, isännän velvollisuus oli puolustaa vieraitaan kaikin tavoin.

9. Mutta he vastasivat: "Mene tiehesi!" Ja he sanoivat: "Tuo yksi on tullut tänne asumaan muukalaisena, ja yhtäkaikki hän alati pyrkii hallitsemaan. Nytpä me pitelemmekin sinua pahemmin kuin heitä." Ja he tunkeutuivat väkivaltaisesti miehen, Lootin, kimppuun ja kävivät murtamaan ovea.
10. Silloin miehet ojensivat kätensä, vetivät Lootin luoksensa huoneeseen ja sulki oven.
11. Ja he sokaisivat ne miehet, jotka olivat talon ovella, sekä nuoret että vanhat, niin että he turhaan koettivat löytää ovea.
12. Ja miehet sanoivat Lootille: "Vieläkö sinulla on ketään omaista täällä? Vie pois täältä vävyysi, poikasi, tyttäresi ja kaikki, keitä sinulla kaupungissa on, sillä me hävitämme tämän paikan. Koska huuto heistä on käynyt suureksi Herran edessä, lähetti Herra meidät hävittämään sen."
13. Silloin Loot meni puhuttelemaan vävyjäänsä, joiden oli aikomus ottaa hänen tyttärensä, ja sanoi: "Nouskaa, lähtekää pois tästä paikasta, sillä Herra hävittää tämän kaupungin". Mutta hänen vävynsä luulivat hänen laskevan leikkiä.
14. Aamun sarastaessa enkelit kiirehtivät Lootia sanoen: "Nouse, ota vaimosi ja molemmat tyttäresi, jotka ovat luonasi, ettet hukkuisi kaupungin syntivelan tähden".
15. Ja kun hän vielä vitkasteli, tarttuivat miehet hänen käteensä sekä hänen vaimonsa ja molempien tyttäriensä käteen, sillä Herra tahtoi säästää hänet, ja veivät hänet ulos ja jättivät hänet ulkopuolelle kaupunkia.
16. Ja viedessään heitä ulos sanoi mies: "Pakene henkesi tähden, älä katso taaksesi äläkä pysähdy mihinkään lakeudella. Pakene vuorille, ettet hukkuisi."
17. Mutta Loot sanoi heille: "Oi herrani, ei niin!"
18. Katso, palvelijasi on saanut armon sinun silmiesi edessä, ja suuri on sinun laupeutesi, jota olet minulle osoittanut pelastaaksesi henkeni, mutta minä en voi päästä pakoon vuorille; pelkään, että onnettomuus saavuttaa minut ja minä kuolen.
19. Katso, tuolla on kaupunki lähellä, vähän matkan päässä, paetakseni sinne; salli minun pelastua sinne - onhan se vähän matkan päässä - jäädäkseni eloon."

Raamattu kansalle käänös jakeesta 20:

20. Näetkö tuon mitättömän pienen kaupungin? Se on niin lähellä, että voin paeta sinne. Salli minun paeta sinne, että jäisin eloon."

21. Ja hän sanoi hänelle: "Katso, minä teen sinulle mieliksi tässäkin kohden; en hävitä kaupunkia, josta puhut.

22. Pakene nopeasti sinne, sillä minä en voi tehdä mitään, ennenkuin olet sinne saapunut." Siitä kaupunki sai nimekseen Sooar.

Sooar merkitsee "pienuus", eli Raamattu kansalle käänös jakeesta 20 on selvempi.

23. Aurinko oli noussut, kun Loot saapui Sooariin.

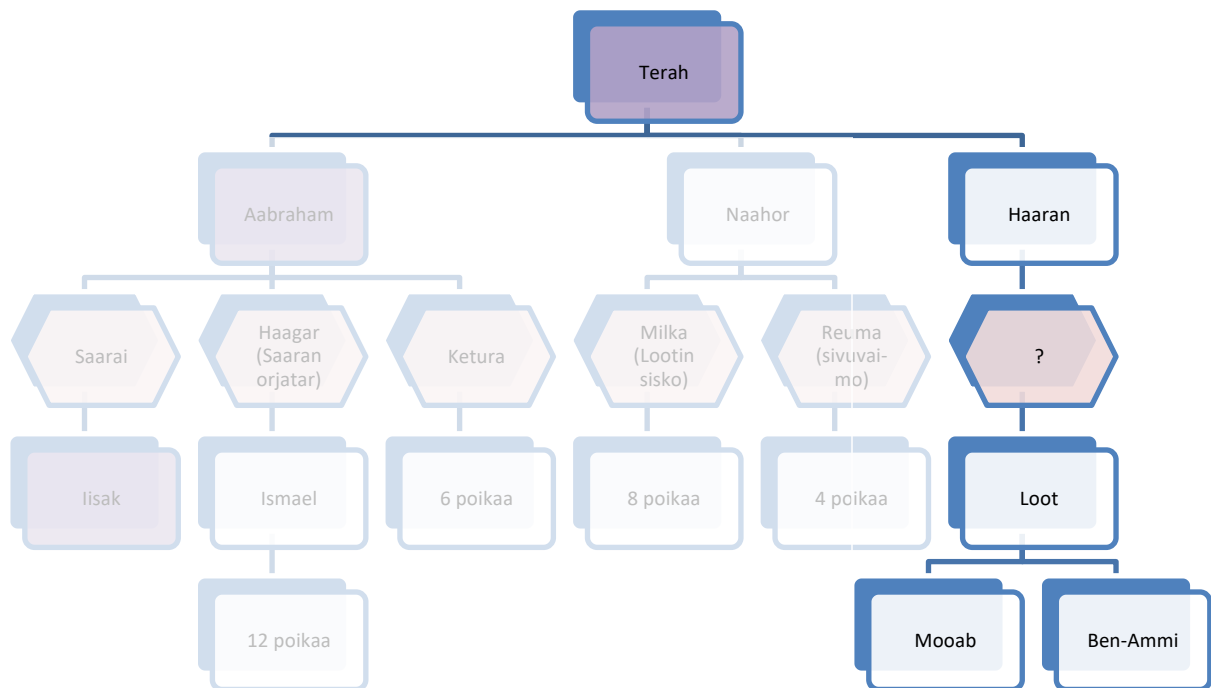
24. Ja Herra antoi sataa Sodoman ja Gomorran päälle tulikiveä ja tulta, Herran tyköä taivaasta,
25. ja hävitti nämä kaupungit ynnä koko lakeuden sekä kaikki niiden kaupunkien asukkaat ja maan kasvullisuuden.
26. Ja Lootin vaimo, joka tuli hänen jäljessään, katsoi taaksensa, ja niin hän muuttui suolapatsaaksi.
27. Aabraham nousi varhain aamulla ja meni siihen paikkaan, jossa hän oli seisonut Herran edessä,
28. katseli Sodomaan ja Gomorraan päin ja yli koko lakeuden, ja katso, maasta nousi savu niinkuin pätsin savu.
29. Kun Jumala tuhosi sen lakeuden kaupungit, muisti Jumala Aabrahamia ja johdatti Lootin pois hävityksen keskeltä, hävittäessään ne kaupungit, joissa Loot oli asunut.
30. Ja Loot lähti Sooarista ja asettui vuoristoon molempien tyttäriensä kanssa, sillä hän pelkäsi asua Sooarissa; ja hän asui luolassa, hän ja hänen molemmat tyttärensä.
31. Niin vanhempi sanoi nuoremmalle: "Isämme on vanha, eikä tässä maassa ole ketään miestä, joka voisi tulla luoksemme siten, kuin on kaiken maan tapa.

"Eikä tässä maassa ole ketään miestä" – Aabraham palvelijoiheen on kävelymatkan päässä. Heidän tarvitsee vain jättää luola ja mennä johonkin lähellä oleviin kaupunkeihin.

32. Tule, juottakaamme isällemme viiniä ja maatkaamme hänen kanssaan, saadaksemme isästämme jälkeläisen."
33. Niin he juottivat sinä yönä isällensä viiniä. Ja vanhempi meni ja makasi hänen kanssaan, eikä tämä huomannut, milloin hän tuli hänen viereensä ja milloin hän nousi.
34. Seuraavana päivänä sanoi vanhempi nuoremmalle: "Katso, minä makasin viime yönä isäni kanssa; juottakaamme hänelle tänäkin yönä viiniä, ja mene sinä ja makaa hänen kanssaan, saadaksemme isästämme jälkeläisen".
35. Niin he juottivat sinäkin yönä isällensä viiniä; ja nuorempi meni ja makasi hänen kanssaan, eikä tämä huomannut, milloin hän tuli hänen viereensä ja milloin hän nousi.
36. Ja niin Lootin molemmat tyttäret tulivat isästänsä raskaiksi.
37. Ja vanhempi synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Mooab; hänestä polveutuvat mooabilaiset aina tähän päivään saakka.
38. Ja myöskin nuorempi synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Ben-Ammi; hänestä polveutuvat ammonilaiset aina tähän päivään saakka.

Sekä mooabilaiset että ammonilaiset aiheuttivat Israelille vaikeuksia koko Vanhan testamentin ajan (esim. 4. Mooses 22:1-25:3; 5. Mooses 23:4-7; Tuomarien kirja 3:12-30).

"Lähde maastasi, suvustasi ja isäsi kodista siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan..." Aabraham ei tätä totellut ja sen seurauksena syntyi kaksi kansaa, jotka vastustivat Israelia vuosisatojen ajan.



1. Mooses 20:1-3

1. Ja Aabraham siirtyi sieltä Etelämaahan ja asettui Kaadeksen ja Suurin välimaille; ja hän asui jonkun aikaa Gerarissa.

2. Ja Aabraham sanoi vaimostansa Saarasta: "Hän on minun sisareni". Niin Abimelek, Gerarin kuningas, lähetti noutamaan Saaran luoksensa.

3. Mutta Jumala tuli Abimelekin tykö yöllä unessa ja sanoi hänelle: "Katso, sinun on kuoltava sen vaimon tähden, jonka olet ottanut, sillä hän on toisen miehen aviovaimo".

Sana unessa ei välttämättä tarkoita nukkumisen aikana koettua, vaan se viittaa usein myös näkyyn. Helluntain jälkeen ei ole ensimmäistäkään kertomusta, jossa Jumala antaisi ohjeita nukkuessa. Lähimmäksi pääsee Paavali:

Apostolien teot 16:9 ja 10

9. Ja Paavali näki yöllä näyn: makedonialainen mies seiso i ja pyysi häntä sanoen: "Tule yli Makedoniaan ja auta meitä".

10. Ja kun hän oli nähnyt sen näyn, niin me kohta tahdoimme päästä lähtemään Makedoniaan, sillä me käsitimme, että Jumala oli kutsunut meitä julistamaan heille evankeliumia.

1. Mooses 20:4-18

4. Mutta Abimelek ei ollut ryhtynyt häneen, ja hän sanoi: "Herra, surmaatko syyttömänkin?"

5. Eikö hän itse sanonut minulle: 'Hän on minun sisareni'? Ja samoin tämäkin sanoi: 'Hän on minun veljeni'. Olen tehnyt tämän vilpittömin sydämin ja viattomin käsin."
6. Ja Jumala sanoi hänelle unessa: "Niin, minä tiedän, että sinä teit sen vilpittömin sydämin. Sentähden minä estinkin sinut tekemästä syntiä minua vastaan enkä sallinut sinun kajota häneen.
7. Niin anna nyt miehelle hänen vaimonsa takaisin, sillä hän on profeetta, ja hän on rukoileva sinun puolestasi, että saisit elää. Mutta jollet anna häntä takaisin, niin tiedä, että olet kuolemalla kuoleva, sinä ja kaikki sinun omaisesi."
8. Niin Abimelek nousi varhain aamulla ja kutsui kaikki palvelijansa ja kertoi heille tämän kaiken; ja miehet olivat kovin peloissaan.
9. Ja Abimelek kutsui Aabrahamin ja sanoi hänelle: "Mitä oletkaan meille tehnyt! Mitä minä olen rikkonut sinua vastaan, koska olet saattanut minut ja minun valtakuntani syypääksi näin suureen rikokseen? Sinä olet tehnyt minulle, mitä ei sovi tehdä."
10. Ja Abimelek sanoi vielä Aabrahamille: "Mikä oli tarkoituksesi, kun tämän teit?"
11. Aabraham vastasi: "Minä ajattelin näin: 'Tällä paikkakunnalla ei varmaankaan peljätä Jumalaa; he surmaavat minut vaimoni tähden'.
12. Ja hän onkin todella minun sisareni, isäni tytär, vaikkei olekaan äitini tytär; ja niin hänestä tuli minun vaimoni.
13. Mutta kun Jumala lähetti minut kulkemaan pois isäni kodista, sanoin minä hänelle: 'Osoita minulle se rakkaus, että, mihin paikkaan ikinä tulemmekin, sanot minusta: hän on minun veljeni'."
14. Silloin Abimelek otti pikkukarjaa ja raavaskarjaa, palvelijoita ja palvelijattaria ja antoi ne Aabrahamille. Ja hän lähetti hänelle takaisin hänen vaimonsa Saaran.
15. Ja Abimelek sanoi: "Katso, minun maani on avoinna edessäsi; asu, missä mielesi tekee!"
16. Ja Saaralle hän sanoi: "Katso, minä annan veljellesi tuhat sekeliä hopeata. Olkoot ne sinulle hyvitykseksi kaikkien niiden edessä, jotka sinun kanssasi ovat; niin olet kaikkien edessä todistettu viattomaksi."
17. Mutta Aabraham rukoili Jumalaa, ja Jumala paransi Abimelekin ja hänen vaimonsa ja hänen orjattarensa, niin että he synnyttivät lapsia.
18. Sillä Herra oli sulkenut jokaisen kohdun Abimelekin huoneessa Saaran, Aabrahamin vaimon, tähden.

4 Iisakin syntymä

1. Mooses 21:1-34

1. Ja Herra piti Saarasta huolen, niinkuin oli luvannut; ja Herra teki Saaralle, niinkuin oli puhunut.
2. Ja Saara tuli raskaaksi ja synnytti Aabrahamille pojan hänen vanhoilla päivillään, juuri sinä aikana, jonka Jumala oli hänelle sanonut.
3. Ja Aabraham nimitti poikansa, joka hänelle oli syntynyt, sen, jonka Saara oli hänelle synnyttänyt, Iisakiksi.

4. Ja Aabraham ympärileikkasi poikansa lisakin, tämän ollessa kahdeksan päivän vanha, niinkuin Jumala oli hänen käsenyt tehdä.
5. Aabraham oli sadan vuoden vanha, kun hänen poikansa lisak syntyi hänelle.
6. Ja Saara sanoi: "Jumala on saattanut minut naurunalaiseksi; kuka ikinä saa tämän kuulla, se nauraa minulle".

Raamattu kansalle -käännöksessä jae 6 on käännetty eri tavalla:

6. Saara sanoi: "Jumala on saanut minut nauramaan. Jokainen, joka kuulee tästä, nauraa minun kanssani."

lisak merkitsee "hän hymyilee t. nauraa" – Iso Raamatun tietosanakirja. Kuten jo aikaisemmin mainittiin, lapsettomuutta pidettiin Jumalan kirouksena. Kääntäen: lapset, erityisesti poikalapset, olivat merkki Jumalan siunauksesta. lisakin syntyminen ei siis tehnyt Saaraa naurunalaiseksi, vaikka Saara oli lisakin syntyessä 90-vuotias.

7. Ja hän sanoi vielä: "Kuka olisi tiennyt sanoa Aabrahamille: Saara on imettävä lapsia? Ja nyt minä kuitenkin olen synnyttänyt hänelle pojan hänen vanhoilla päivillään."
8. Ja poika kasvoi, ja hänet vieroitettiin. Ja Aabraham laittoi suuret pidot siksi päiväksi, jona lisak vieroitettiin.
9. Ja Saara näki egyptiläisen Haagarin pojan, jonka tämä oli Aabrahamille synnyttänyt, ilvehtivän
10. ja sanoi Aabrahamille: "Aja pois tuo orjatar poikinensa, sillä ei tuon orjattaren poika saa periä minun poikani, lisakin, kanssa".
11. Aabraham pahastui suuresti tästä puheesta poikansa tähden.
12. Mutta Jumala sanoi Aabrahamille: "Älä pahastu siitä poikasi ja orjattaresi tähden. Kuule Saaraa kaikessa, mitä hän sinulle sanoo, sillä ainoastaan lisakista sinä saat nimellesi jälkeläiset.
13. Mutta myöskin orjattaren pojasta minä teen suuren kansan, koska hän on sinun jälkeläisesi."
14. Varhain seuraavana aamuna Aabraham otti leipää ja vesileilin ja antoi ne Haagarille, pannen ne hänen olalleen, sekä pojan, ja lähetti hänet menemään. Hän lähti ja harhaili Beerseban erämaassa.
15. Mutta kun vesi loppui leilistä, heitti hän pojan pensaan alle,
16. meni ja istui syrjään jousenkantaman päähän, sillä hän ajatteli: "En voi nähdä pojan kuolevan". Ja istuessaan siinä syrjässä hän korotti äänensä ja itki.
17. Silloin Jumala kuuli pojan valituksen, ja Jumalan enkeli huusi taivaasta Haagarille sanoen: "Mikä sinun on, Haagar? Älä pelkää, sillä Jumala on kuullut pojan valituksen, siinä missä hän makaa.
18. Nouse, nosta poika maasta ja tartu hänen käteensä, sillä minä teen hänestä suuren kansan."
19. Ja Jumala avasi hänen silmänsä, niin että hän huomasi vesikaivon. Ja hän meni ja täytti leilin vedellä ja antoi pojan juoda.

20. Ja Jumala oli pojan kanssa, ja hän kasvoi ja asui erämaassa, ja hänestä tuli jousimies.
21. Ja hän asui Paaranin erämaassa; ja hänen äitinsä otti hänelle vaimon Egyptin maasta.
22. Siihen aikaan puhui Abimelek ja hänen sotapäällikkönsä Piikol Aabrahamille sanoen: "Jumala on sinun kanssasi kaikessa, mitä teet.
23. Vanno nyt tässä minulle Jumalan kautta, ettet ole oleva petollinen minulle etkä minun suvulleni etkä jälkeläisilleni, vaan tee sinäkin laupeus minulle ja sille maalle, jossa muukalaisena asut, niinkuin minä olen sinulle tehnyt."
24. Aabraham sanoi: "Minä vannon".
25. Aabraham nuhteli kuitenkin Abimelekia vesikaivon tähden, jonka Abimelekin palvelijat olivat vallanneet.
26. Mutta Abimelek vastasi: "En tiedä, kuka sen on tehnyt; et ole itse minulle mitään ilmoittanut, enkä ole siitä kuullut ennen kuin tänään".
27. Silloin Aabraham otti pikkukarjaa ja raavaskarjaa ja antoi Abimelekille; ja he tekivät molemmat keskenänsä liiton.
28. Ja Aabraham asetti laumasta seitsemän uuhikaritsaa erilleen muista.
29. Silloin Abimelek sanoi Aabrahamille: "Mitä tarkoittavat nuo seitsemän karitsaa, jotka olet asettanut tuonne erilleen?"
30. Hän vastasi: "Nämä seitsemän karitsaa on sinun otettava minun kädestäni, todistukseksi minulle siitä, että tämä kaivo on minun kaivamani".
31. Siitä kutsuttiin paikkaa Beersebaksi, koska he molemmat vannoivat siinä toisilleen valan.
32. Niin he tekivät liiton Beersebassa. Ja Abimelek nousi ja Piikol, hänen sotapäällikkönsä, ja he palasivat filistealaisten maahan.
33. Ja Aabraham istutti tamariskipuun Beersebaan ja huusi siinä avuksi Herran, iankaikkisen Jumalan, nimeä.
34. Ja Aabraham asui kauan muukalaisena filistealaisten maassa.

5 Iisakin uhraaminen

1. Mooses 22:1-24

1. Näiden tapausten jälkeen Jumala koetteli Aabrahamia ja sanoi hänelle: "Aabraham!" Hän vastasi: "Tässä olen."
2. Ja hän sanoi: "Ota lisak, ainokainen poikasi, jota rakastat, ja mene Moorian maahan ja uhraa hänet siellä polttouhriksi vuorella, jonka minä sinulle sanon."

Oliko lisak Aabrahamin ainoa poika? Jumala kutsuu lisakia kolme kertaa tässä luvussa ainokaiseksi pojaksi (jakeissa 2, 12 ja 16). Aabrahamia ja lisakia verrataan toiminnaltaan Jumalaan ja Jeesukseen Kristukseen. Jumala pyysi Aabrahamia tekemään samaa, mitä Jumala joutui tekemään Jeesuksen Kristuksen kohdalla. Uhraamaan ainokaisen poikansa. Vertaa tätä Hebrealaiskirjeeseen:

Hebrealaiskirje 11:17-19

17. Uskon kautta uhraasi Abraham, koetukselle pantuna, lisäksi, uhraasi ainoan poikansa, hän, joka oli lupaukset vastaanottanut

18. ja jolle oli sanottu: "lisakista sinä saat nimellesi jälkeläisen",

19. sillä hän päätti, että Jumala on voimallinen kuolleistakin herättämään; ja sen vertauskuvana hän saikin hänet takaisin.

Jakeen 19 sana "vertauskuvana" on **parabolē**, eli vertaus. Vertaus on "laajennettu rinnastus", toisin sanoen kahden asian samankaltaisuuden vertaaminen. Abraham on isä, joka on valmis uhraamaan poikansa ja poika on kuuliainen, kuolemaan saakka kuuliainen.

Abraham rakasti poikaansa. Vanhassa testamentissa on ainakin yksi kuningas (Manasse), joka uhraasi poikansa (2. Kuningasten kirja 21:6), mutta sitä hän ei tehnyt rakkaudesta. Abraham rakasti poikaansa ja Jumala rakasti Jeesusta Kristusta.

1. Mooses 22:2-24

2. Ja hän sanoi: "Ota lisak, ainokainen poikasi, jota rakastat, ja mene Moorian maahan ja uhraa hänet siellä polttouhriksi vuorella, jonka minä sinulle sanon."

Moorian maahan – ei välttämättä Moorian vuorelle. Moorian vuorelle Salomo rakensi Jerusalemin temppelin (2. aikakirja 3:1). On täysin mahdollista, että Jumala osoitti Abrahamille Öljyvuoressa, jonka vieressä on syvä Kidronin laakso ja sen toisella puolella tulisi aikanaan olemaan Jerusalemin temppeli ja kaupunki. Osa historioitsijoista ja Raamatun tutkijoista uskoo, että Jeesus ristiinnaulittiin Öljyvuoressa.

3. Varhain seuraavana aamuna Abraham satuloi aasinsa ja otti mukaansa kaksi palvelijaansa sekä poikansa lisäksi, ja halottuaan polttouhripuita hän lähti menemään siihen paikkaan, jonka Jumala oli hänelle sanonut.

4. Kolmantena päivänä Abraham nosti silmänsä ja näki sen paikan kaukaa.

Kolmantena päivänä – jälleen yksi samankaltaisuus Jeesukseen Kristukseen. Lisak oli yhtä kuin kuollut jo silloin kun Jumala käski Abrahamia uhraamaan hänet polttouhrina.

5. Silloin Abraham sanoi palvelijoilleen: "Jääkää tähän aasin kanssa. Minä ja poika menemme tuonne rukoilemaan; sitten me palaamme luoksenne."

6. Ja Abraham otti polttouhripuut ja sälytti ne poikansa lisäksi selkään; itse hän otti käteensä tulen ja veitsen, ja niin he astuivat molemmat yhdessä.

Jälleen samankaltaisuus Jeesuksen Kristuksen viimeisiin hetkiin: hänet laitettiin kantamaan omaa ristiään. Jeesus ei pystynyt kantamaan ristiä kovin pitkää matkaa ja siksi risti laitettiin Simon kyreneläisen kannettavaksi. Tässä lisak kantaa puut.

7. Lisak puhui isällensä Abrahamille sanoen: "Isäni!" Tämä vastasi: "Tässä olen, poikani". Ja hän sanoi: "Katso, tässä on tuli ja halot, mutta missä on lammaskuuri polttouhriksi?"

8. Aabraham vastasi: "Jumala on katsova itselleen lampaan polttouhriksi, poikani". Ja he astuivat molemmat yhdessä.

Jumala on katsova itselleen lampaan polttouhriksi! Jakeessa 13 polttouhriksi osoitetaan oinas tai pässi. Kun Johannes Kastaja näki Jeesuksen:

Johannes 1:29, 35 ja 36

29. Seuraavana päivänä hän näki Jeesuksen tulevan tykönsä ja sanoi: "Katso, Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!

35. Seuraavana päivänä Johannes taas seiso siellä ja kaksi hänen opetuslapsistansa.

36. Ja kiinnittäen katseensa Jeesukseen, joka siellä käveli, hän sanoi: "Katso, Jumalan Karitsa!"

Korinttolaiskirjeessä Kristusta kutsutaan pääsiäislampaaksi:

1. Korinttolaiskirje 5:7

7. Peratkaa pois vanha hapatus, että teistä tulisi uusi taikina, niinkuin te olettekin happamattomat; sillä onhan meidän pääsiäislampaamme, Kristus, teurastettu.

1. Mooses 22:9

9. Ja kun he olivat tulleet siihen paikkaan, jonka Jumala oli hänelle sanonut, rakensi Aabraham siihen alttarin, latoi sille halot, satoi poikansa lisäksi ja pani hänet alttarille halkojen päälle.

Aabraham oli tässä vaiheessa jo vanha. Lisäkin ikää² ei tässä kerrota. Seuraavassa luvussa kerrotaan Saaran kuolemasta – hän oli 127-vuotias. Jos lisäksi oli noin 30-vuotias, niin hän olisi helposti pärjännyt isälleen tappelussa. Hän oli kuitenkin kuuliainen poika.

1. Mooses 22:10-13

10. Ja Aabraham ojensi kätensä ja tarttui veitseen teurastaakseen poikansa.

11. Silloin Herran enkeli huusi hänelle taivaasta sanoen: "Aabraham, Aabraham!" Hän vastasi: "Tässä olen".

12. Niin hän sanoi: "Älä satuta kättäsi poikaan äläkä tee hänelle mitään, sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkää Jumalaa, kun et kieltänyt minulta ainokaista poikaasi".

13. Niin Aabraham nosti silmänsä ja huomasi takanansa oinaan, joka oli sarvistaan takertunut pensaikkoon. Ja Aabraham meni, otti oinaan ja uhrasi sen polttouhriksi poikansa sijasta.

Oinas on kuohittu pässi, eli kuohittu urospuolinen lammas. Raamattu kansalle kääntää jakeen 13 seuraavasti:

² Iso Raamatun tietosanakirja: lisäksi oli n. 15-vuotias. Raamatun sanakirja: Josefuksen mukaan lisäksi oli 25-vuotias.

13. Kun Abraham kohotti katseensa, hän näki takanaan pässin, joka oli takertunut sarvistaan pensaikkoon. Hän meni, otti pässin ja uhrasi sen polttouhriksi poikansa sijasta.

14. Ja Abraham pani sen paikan nimeksi "Herra näkee". Niinpä vielä tänä päivänä sanotaan: "Vuorella, missä Herra ilmestyy."

"Näkee" on sanatarkasti käännetty. Tässä sen merkitys on kuitenkin käsitettävänä laajempaa kuin pelkästään nähdä. Sana kannattaa ymmärtää muodossa "näkee ja pitää huolta" tai "näkee ja varustaa". Merkittävä määrä englanninkielisiä Raamattuja käyttää tässä sanaa "provide", mikä käännetään suomeksi yleensä sanoilla 'tarjota', 'toimittaa', 'järjestää', 'huolehtia', 'varustaa' tai 'hankkia'. Mikäli sanatarkasta käännöksestä halutaan pitää kiinni, niin jakeen loppu kannattaa ymmärtää merkityksessä "Vuorella, missä Herra nähdään".

15. Ja Herran enkeli huusi Abrahamille toistamiseen taivaasta

16. ja sanoi: "Minä vannon itse kauttani, sanoo Herra: Sentähden että tämän teit etkä kieltänyt minulta ainokaista poikaasi,

17. minä runsaasti siunaan sinua ja teen sinun jälkeläistesi luvun paljoksi kuin taivaan tähdet ja hiekka, joka on meren rannalla, ja sinun jälkeläisesi valtaavat vihollistensa portit.

18. Ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki kansakunnat maan päällä, sentähden että olit minun äänelleni kuuliainen."

19. Sitten Abraham palasi palvelijainsa luo, ja he nousivat ja kulkivat yhdessä Beersebaan. Ja Abraham jäi asumaan Beersebaan.

Abraham oli valmis uhraamaan poikansa, vaikka hän tiesi, että lisä oli "Kristuslinjaa". Miksi? Abraham oli täysin vakuuttunut, että Jumala herättäisi lisäkin kuolleista – kuten jo luimme Hebrealaiskirjeestä:

Hebrealaiskirje 11:17-19

17. Uskon kautta uhrasi Abraham, koetukselle pantuna, lisäkin, uhrasi ainoan poikansa, hän, joka oli lupaukset vastaanottanut

18. ja jolle oli sanottu: "lisäkista sinä saat nimellesi jälkeläisen",

19. sillä hän päätti, että Jumala on voimallinen kuolleistakin herättämään; ja sen vertauskuvana hän saikin hänet takaisin.

Vertauskuvallisesti Abraham sai lisäkin takaisin. Abraham vanhurskautettiin uskon kautta – ei pelkästään siitä, että Abraham uskoi lupauksen hänestä syntyvistä kansojen paljouksista. Abraham uskoi myös, että Jumala herättäisi lisäkin kuolleista uhrauksen jälkeen – palanut läjä tuhkaa ja luita, jotka Jumala olisi kykenevä palauttamaan kuolleista. Jeesus Kristus roikkuessaan ristillä oli täysin vakuuttunut, että Jumala herättäisi hänet kuolleista!

1. Mooses 22:20-24

20. Näiden tapausten jälkeen ilmoitettiin Abrahamille: "Katso, myöskin Milka on synnyttänyt poikia sinun veljellesi Naahorille".

21. Nämä olivat Uus, hänen esikoisensa, tämän veli Buus, Kemuel, Aramin isä,
22. Kesed, Haso, Pildas, Jidlaf ja Betuel;
23. ja Betuelille syntyi Rebekka. Nämä kahdeksan synnytti Milka Naahorille, Aabrahamin veljelle.
24. Ja hänen sivuvaimonsa, nimeltä Reuma, synnytti myös lapsia: Tebahin, Gahamin, Tahaan ja Maakan.

6 Saaran kuolema

1. Mooses 23:1-20

1. Ja Saara eli sadan kahdenkymmenen seitsemän vuoden vanhaksi; niin vanhaksi eli Saara.

Saara on ainut nainen Raamatussa, jonka tarkka ikä on mainittu ja vieläpä useaan kertaan.

2. Ja Saara kuoli Kirjat-Arbassa, se on Hebronissa, Kanaanin maassa. Ja Aabraham meni murehtimaan Saaraa ja itkemään häntä.
3. Senjälkeen Aabraham nousi ja lähti vainajan luota ja puhui heettiläisille sanoen:
4. "Minä olen muukalainen ja vieras teidän keskuudessanne; antakaa minulle perintöhauta maassanne, haudatakseni ja kätkeäkseni siihen vainajani".
5. Heettiläiset vastasivat Aabrahamille, sanoen hänelle:
6. "Kuule meitä, herra. Sinä olet Jumalan ruhtinas meidän keskuudessamme; hautaa vainajasi parhaaseen hautaamme. Ei kukaan meistä kiellä sinua hautaamasta vainajaasi hautaansa."
7. Niin Aabraham nousi ja kumarsi maan kansalle, heettiläisille,
8. ja puhui heille sanoen: "Jos teidän mieleenne on, että minä hautaan ja kätken vainajani, niin kuulkaa minua ja taivuttakaa Efron, Sooharin poika,
9. antamaan minulle Makpelan luola, joka on hänen omansa ja on hänen vainionsa perällä. Täydestä hinnasta hän antakoon sen minulle perintöhaudaksi teidän keskuudessanne."
10. Mutta Efron istui siellä heettiläisten joukossa. Ja Efron, heettiläinen, vastasi Aabrahamille heettiläisten kuullen, kaikkien, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista, sanoen:
11. "Ei, herrani, vaan kuule minua. Vainion minä lahjoitan sinulle ja myöskin luolan, joka siinä on, minä lahjoitan sinulle; kansalaisteni nähden minä sen sinulle lahjoitan. Hautaa vainajasi."
12. Ja Aabraham kumarsi maan kansalle
13. ja puhui Efronille, maan kansan kuullen, sanoen: "Jospa kuitenkin - oi, kuule minua! Minä maksan vainion hinnan; ota se minulta ja anna minun haudata siihen vainajani."
14. Efron vastasi Aabrahamille, sanoen hänelle:
15. "Herrani, kuule minua. Neljänsadan hopeasekelin maa, mitä se minulle ja sinulle merkitsee? Hautaa vainajasi."

16. Kuultuaan Efronin sanat Aabraham punnitsi Efronille sen rahasumman, jonka tämä oli maininnut heettiläisten kuullen, neljäsataa hopeasekeliä, kaupassa käypää.
17. Niin Efronin vainio, joka on Makpelassa itään päin Mamresta, sekä vainio että siellä oleva luola ynnä kaikki puut, jotka kasvoivat vainiolla, koko sillä alueella,
18. joutuivat Aabrahamin omaksi kaikkien heettiläisten nähden, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista.
19. Senjälkeen Aabraham hautasi vaimonsa Saaran luolaan, joka on Makpelan vainiolla, itään päin Mamresta, se on Hebronista, Kanaanin maassa.
20. Niin vainio ja siellä oleva luola siirtyi heettiläisiltä Aabrahamille, perintöhaudaksi.

1. Mooses 25:1-10

1. Ja Aabraham otti vielä vaimon, ja hänen nimensä oli Ketura.
2. Ja hän synnytti hänelle Simranin ja Joksanin, Medanin ja Midianin, Jisbakin ja Suuahin.
3. Mutta Joksanille syntyi Seba ja Dedan. Dedanin jälkeläisiä olivat: assurilaiset, letusilaiset ja leummilaiset.
4. Ja Midianin pojat olivat Eefa, Eefer, Hanok, Abida ja Eldaa. Kaikki nämä ovat Keturan jälkeläisiä.
5. Ja Aabraham antoi kaiken omaisuutensa lisakille.
6. Mutta sivuvaimojensa pojille Aabraham antoi lahjoja; ja hän lähetti heidät vielä eläessänsä pois poikansa lisakin luota itään päin, Itäiselle maalle.
7. Tämä on Aabrahamin elinvuosien luku: sata seitsemänkymmentä viisi vuotta.
8. Ja Aabraham vaipui kuolemaan korkeassa iässä, vanhana ja elämästä kyllänsä saaneena, ja tuli otetuksi heimonsa tykö.
9. Ja hänen poikansa lisak ja Ismael hautasivat hänet Makpelan luolaan, heettiläisen Efronin, Sooharin pojan, vainiolle, joka on itään päin Mamresta,
10. sille vainiolle, jonka Aabraham oli ostanut heettiläisiltä; siihen haudattiin Aabraham ja hänen vaimonsa Saara.